L. 334.

VI. KURENDA SZKOLNA.

1863.

L. pr. 53.

Tableau Najdostojniejszéj Familii Habsburg - Lotaryńskiéj P. Adolfa Novaka... za 5 zlr.

P. Adolf Novak kwit. c. k. Porucznik we Wiedniu na ulicy Favoritten - Strasse 28/1051 na 3cim piętrze mieszkający zaleca swoje dzieło powyższe następującemi słowy:

»Die wahre, aufrichtige Liebe und treueste Ergebung der Völker Oesterreich's an die geheiligte Person Sr. Majestät des Kaisers und die Mitglieder des allerdurchlauchtigsten Kaiserhauses boten mir das Glück, meiner Loyalität Ausdruck zu geben und ein lithografirtes Tableau in die Oeffentlichkeit zu bringen, worauf Ihre Majestäten Kaiser Franz Josef I., und Kaiser Ferdinand I. umgeben von allen durchlauchtigsten Prinzen des Erzhauses, in gelungenen **23** Portraits in ganzer Figur, im Perron=Saale des k. k. Lustschloßes zu Schönbrunn dargestellt sind......

Belebt von der sicheren Hoffnung,..... bitte ich ferner um die besondere Begünstigung, seiner Zeit auch ein Exemplar des als Gegenstück zum gegenwärtigen Tableau erscheinen werdenden Bildes: »Ihre Majestäten die Kaiserinnen und kaiserlichen Hoheiten, die durchlauchtigsten Frauen Prinzessinen des Erzhauses« unterbreiten zu dürfen«....

Ważność i taniość ryciny nie potrzebuje dalszéj zachęty... do zapisania sobie.

Tarnów 16. Kwietnia 1863.

L. 210.

Rok III. niższéj realnéj szkoły we Freudenthal c. k. Szląska Austryackiego prowizoryczny, zamieniono na rzeczywisty.

To między innemi okazuje się z Uwiadomienia Wys. Komisyi Krakow. z dnia 1. Marca r. b. L. 4501 które tak opiewa:

»Das hohe Staatsministerium hat mit dem Erlaße vom 20. Jänner 1863. Z. 615 C. U. den provisorisch eröffneten dritten Jahrgang der Unterrealschule in Freudenthal nunmehr definitiv bestätigt und die dortige Schulanstalt als eine öffentliche zur Ausstellung staatsgiltiger Zeugnisse berechtigte Haupt= und dreiklassige Unterrealschule erklärt, was dem hochwürdigen bischöflichen Consistorium in Folge Zuschrift der schlesischen k. k. Landesregierung vom 5. Febr. l. J. Z. 1096 zur Darnachachtung mitgeteilt wird.«

To więc do wiadomości i zastósowania się.

Tarnów 12. Marca 1863.

OBWIESZCZENIE
A) o 5. opróżnionych posadach nauczycielskich w Dyecezyi Krakowskiéj.

L. 280. I. W celu obsadzenia opróżnionéj posady *nauczyciela* przy szkole trywialnéj *w Morawicy* patronatu *rządowego*, do któréj jest przywiązana roczna pensya w kwocie 210 złr. a. w. częścią z funduszu szkolnego a częścią od gminy z użytkiem 2 morg. gruntu, rozpisuje się konkurs z terminem *do 1. Maja 1863.*

Kraków dnia *16. Marca* 1863. L. 479.

II. Tożsamo w *Alwerni*, patronatu *prywatnego* z roczną pensyą w kwocie 210 złr. a. w. z terminem *do 1. Maja 1863.* Kraków dnia *19. Lutego* 1863. L. 313.

III. W *Nowojowéj-Górze*, patronatu *rządowego* z roczną pensyą 137 złr. 50 kr. a. w. z fundnszu szkolnego a 53 złr. 3 kr. a. w. od gminy z użytkiem 2 morgów gruntu, z terminem *do 1. Czerwca 1863.* Kraków dnia *4. Kwietnia* 1863. L. 602.

IV. Na posadę *pomocnika* przy szkole trywialnéj u św. Floryana w Krakowie (na Kleparzu) *patronatu rządowego* z roczną pensyą w kwocie 150 złr. a. w. tndzież pauszale na mieszkanie w ilości 40 złr. a. w. rocznie, z terminem *do 1. Czerwca 1863.*

Kraków dnia *23. Marca* 1863. L. 508.

V. Na posadę Nauczycielki robót ręcznych żeńskich przy szkole głównéj izrael. na Kazimierzu, (w Krakowie) patronatu *rządowego*, z roczną pensyą w kwocie 210 złr. a. w. z funduszu gminy izrael. z terminem do *15. Maja 1863.*

Kraków dnia *16. Maja* 1863. L. 478.

B) o 5. opróżnionych posadach nauczycielskich w Dyecezyi Tarnowskiéj.

L. 282. Przy szkole trywialnej niemiecko-izraelickiéj *w Lipniku*, Obwodu Wadowskiego, posada *nauczyciela dyrygującego*, patronatu prywatnego (gmin. izrael.) z roczną pensyą w kwocie 315 złr. a. w. opróżnioną została.

Termin do podania upływa z dniem 15. Czerwca 1863.

Tarnów dnia *4. Kwietnia* 1863.

L. 286. Przy szkole trywialnéj panieńskiej *w Tarnowie*, posada nauczycielki trzeciej, *patronatu miejskiego* z roczną pensyą w kwocie 210 złr. a. w. opróżnioną została.

Termin do podania upływa z dniem 15. Czerwca 1863.

Tarnów dnia *4. Kwietnia* 1863.

L. 287. Przy szkole trywialnéj panieńskiéj w *Wieliczce a)* posada *nauczycielki drugiéj*, *patronatu rządowego*, z roczną pensyą w ilości 210 złr. tudzież pauszale na mieszkanie rocznie 40 złr. a. w., *b) nauczycielki pomocniczéj* z roczną pensyą w ilości 157 złr. 50 kr. a. w. oraz pauszale na mieszkanie rocznie 20 złr. a. w., *c)* i *kandydatki nauczycielstwa* z rocznym Adjutum 84 złr. a. w. do obsadzenia.

Termin do podania tychże upływa z dniem 15. Czerwca 1863.

Tarnów dnia *4. Kwietnia* 1863.

L. 300. Przy szkole trywialnéj w ***Polance*** (ad Myślenice) na posadę ***nauczyciela***, patronatu ***prywatnego*** z roczną płacą w kwocie **180** złr. a. w. rozpisuje się konkurs z terminem do **20.** Czerwca **1863.** Tarnów dnia *8. Kwietnia* **1863.**

L. 319. Przy szkole niższo-realnéj i głównéj obwodowéj w ***Nowym-Sączu*** na nowo-systemizowaną posadę ***Katechety, patronatu rządowego***, do któréj jest przywiązana roczna pensya w kwocie **420** złr. a. w. częścią z funduszu szkolnego, a częścią od gminy miejskiéj, w celu obsadzenia téjże rozpisuje się konkurs.

Ubiegający się o tę posadę, mają prośby swoje własnoręcznie napisane i dokumentami należytemi co do uzdolnienia i zasług opatrzone Władzy Konsystorskiéj za pośrednictwem Zwierzchności właściwych najdaléj do **12.** Czerwca **1863**, przedłożyć.

Tarnów dnia *14. Kwietnia 1863.*

L. 3837 z r. 1862.

O Elementarzu i nauce czytania i. t. d.

Ciąg dalszy do Kur. V. 1863.

O sposobie wygłaszania spółgłosek.

Daléj następują w § 6. ważnéj uwagi słowa **moja, moje.** Przy tych słowach szczególnie wypada działać na umysł dziecka, wzbudzać uczucie cnoty, i rozwijać pojęcie własności, pytając się dziecka n. p. w ten sposób: Czy ta czapka, suknia, książka, które masz, są **twoje**? Dziecię zapewnie odpowie **moje.** A kiedy **twoje**, to je możesz komu darować? Nie mogę. Dla czego nie możesz? Bo by mię rodzice ukarali. A więc tedy że nie możesz darować, to ta czapka nie **twoja**, i ta książka nie **twoja** ale rodziców, bo ty jeszcze nic nieposiadasz własnego, albowiem wszystko co masz, dali ci rodzice dla twego użytku, ale nie na własność, i dla tego jesteś rodzicom odpowiedzialnym za wszystko, dla tego powinieneś na wszystko dobrze uważać, byś czego nie popsuł, albo nie zgubił. A gdyby ci rodzice darowali kilka krajcarów, i ty żebyś sobie za nie kupił gruszek lub śliwek, czy możesz kilka z nich darować twym współuczniom? Dziecko odpowie: mogę. A to dla czego? Tu może nie każde będzie wiedziało przyczynę, więc mu powiedzieć: Widzisz dla tego, bo ci to już rodzice darowali na twą własność, i ty możesz z tem robić co ci się podoba. Poznajeszże więc z tego wyjaśnienia, kiedy będzie co **twoją** własnością? Wtedy, jak mi kto co daruje. A jak dorośniesz, czy nie będziesz mógł co zarobić? Będzie to **twoją** własnością? A w szkole, gdyby gdzie co na ławce lub pod ławką leżało n. p. pióro, ołówek, mógłbyś sobie *to* wziąść? A dla czego nie mógłbyś sobie tego wziąść? A gdyby cię nikt nie widział? Tak mój kochany! Pan Bóg wszystko widzi, i za wszystko złę ukarze. Ale piórko, to nie wiele znaczy? Tak prawda moje dziécię, nie wiele znaczy, ale wszystko złe popełnione jest grzéchem. Wszakże może wiécie, co się z tymi dzieje, co porywają, czyli inaczéj mówiąc, co kradną drobne rzeczy w szkole, pióra, ołówki, sąsiadom jabłka lub gruszki? Oj pamiętajcie sobie moje dzieci dobrze te słowa: ***Od rzemyczka do nożyczka, od nożyczka do koniczka, a z koniczka szubieniczka.*** Niechże was Pan Bóg broni, abyście nikomu i najdrobniejszéj

rzeczy, ani piórka, ani gruszki, ani jabłka nie brali, *nie rusz tego, co nie twego*, bo to grzéch złodziejstwo, zawsze kary godne, bo chociażby nikt nie widział, to Bóg widzi wszystko i ukarze... jeśliby się taki dokładnie z tego nie wyspowiadał, wziątku nie wrócił, albo ile możności nie nagrodził.

Oprócz tego, co się tu na wzór powiedziało, należałoby się przy każdém powtarzaniu tego paragrafu dla uniknienia jednostajności, inne moralne nauki i przykłady przytaczać, aby nauka w szkołach, w duchu religijnym, moralnym i postępowym była udzielana. Jest to rzecz nie tak łatwa, jak się niektórym z P. Nauczycieli wydaje; wymaga tedy, by się Nauczyciel do każdego udzielania nauki wprzód dobrze przygotował, pomyślał nad przedmiotem wykładać się mającym, czytywał do tego stosowne książki bardzo pilnie, zastanawiając się nad każdém w Elementarzu zawartém słówkiem, a natenczas sam Nauczyciel pozna, że nie tylko dziecko, ale i on sam coraz więcéj w wiadomościach różnych wzrastać będzie.

§ 7. i następujące.

Przy odczytywaniu następujących paragrafów, podobnie jak to przy poprzednich wskazano, postępować trzeba; a dla tego na niektóre tylko a to ważniejsze rzeczy zwraca się uwagę.

W paragrafach 8, 12, 15, 16 i 17 przytoczone spółgłoski **rz**, **ch**, **dz**, **sz** dwoma wprawdzie znakami są oznaczone, jednakowoż za pojedyncze spółgłoski powinny być uważane i jedném tylko brzmieniem wygłaszane.

§. 18. Tu trzeba dzieciom wyjaśnić, iż głośne brzmienie czyli samogłoska **i**. jeżeli po niém następuje drugie głośne brzmienie czyli samogłoska, natenczas to **i** nie jest samogłoską lecz znakiem tylko miękczenia poprzedzającéj spółgłoski. Późniéj zaś, gdy dzieci dojdą do pojęcia **samogłosek i spółgłosek**, to się im znowu tak wyjaśni, iż litera **i**, jeżeli po niéj druga inna druga samogłoska następuje, nie jest ona samogłoską, lecz tylko znakiem miękczenia poprzedzającéj spółgłoski, co im przykładami pisząc na tablicy **(ćoća)** zamiast **(ciocia)** **(śę)** zamiast **(się)** objaśnić wypada. Dzieje się to dlatego, aby uniknąć w polszczyźnie zbyt częstego kréskowania miękkich spółgłosek i pstrokacizny w piśmie.

Dla tego téż zaraz w następującym paragrafie 19. przychodzą spółgłoski kréską u góry zmiękczone, które jednak najczęściéj tylko na końcu lub na początku słowa lub zgłosek używane bywają.

§ 20. **(é)** **(ó)** Kréskowane **é** wymawia się wtenczas jak **i**, jeżeli następuje po spółgłoskach miękkich, czyli jak inni nazywają po spółgłoskach cienkich; n. p. kaléka... a jak **y**, jeżeli następuje po spółgłoskach twardych czyli grubych, n. p. rzéka.

Kréskowane **ó** wymawia się prawie jak **u**, n. p. w słowie: góra, pokój i t. d.

Doszliśmy tedy do małego alfabetu, gdzie każdemu tak głośnemu jako i cichemu brzmieniu nadajemy już nazwę, i odtąd nie nazywamy ani brzmieniami, ani znakami, tylko już przynależytemi nazwami, postępując z porządkiem alfabetu, aż dojdziemy do **ż**.

Z Konsystorza Biskupiego.

Tarnów dnia 17. Kwiet. 1863.

Józef Alojzy,
Biskup Tarnowski.

Jan Figwer,
Kanclerz prow.

Tarnów i Jasło. Drukiem A. Rusinowskiego, 1863.